

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÂRE nr. ____

din 20 martie 2024

Chișinău

Cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru ratificarea Acordului de comerț liber dintre Republica Moldova și statele membre EFTA (Islanda, Principatul Liechtenstein, Regatul Norvegiei și Confederația Elvețiană), semnat la 27 iunie 2023 la Schaan (Principatul Liechtenstein)

În temeiul art. 14 alin. (2) din Legea nr. 595/1999 privind tratatele internaționale ale Republicii Moldova (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2000, nr. 24-26, art. 137), cu modificările ulterioare, Guvernul **HOTĂRĂȘTE**:

Se aprobă și se prezintă Președintelui Republicii Moldova spre examinare proiectul de lege pentru ratificarea Acordului de comerț liber dintre Republica Moldova și statele membre EFTA (Islanda, Principatul Liechtenstein, Regatul Norvegiei și Confederația Elvețiană), semnat la 27 iunie 2023 la Schaan (Principatul Liechtenstein).

Prim-ministru

DORIN RECEAN

Contrasemnează:

Viceprim-ministru,
ministrul afacerilor externe

Mihail POPȘOI

Viceprim-ministru,
ministrul dezvoltării
economice și digitalizării

Dumitru ALAIBA

Ministrul justiției

Veronica Mihailov-Moraru

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA**LEGE****pentru ratificarea Acordului de comerț liber dintre Republica Moldova și statele membre EFTA (Islanda, Principatul Liechtenstein, Regatul Norvegiei și Confederația Elvețiană), semnat la 27 iunie 2023 la Schaan (Principatul Liechtenstein)**

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. 1. – Se ratifică Acordul de comerț liber dintre Republica Moldova și statele membre EFTA (Islanda, Principatul Liechtenstein, Regatul Norvegiei și Confederația Elvețiană), semnat la 27 iunie 2023 la Schaan (Principatul Liechtenstein).

Art. 2. – Guvernul va întreprinde măsurile necesare pentru realizarea prevederilor Acordului nominalizat.

Art. 3. – Ministerul Afacerilor Externe va notifica depozitarul despre ratificarea Acordului menționat.

Președintele Parlamentului

EXPUNERE DE MOTIVE
privind oportunitatea ratificării Acordului de comerț liber
între Republica Moldova și statele membre EFTA
(Islanda, Principatul Liechtenstein, Regatul Norvegiei și Confederația Elvețiană),
semnat la 27 iunie 2023 la Schaan (Principatul Liechtenstein)

A. Descrierea tratatului

1. Informații generale

Acordul de comerț liber între Republica Moldova și statele membre EFTA (Islanda, Principatul Liechtenstein, Regatul Norvegiei și Confederația Elvețiană), semnat la 27 iunie 2023 la Schaan (Principatul Liechtenstein), reprezintă un tratat interstatal multilateral, fiind compus din preambul, dispoziții inițiale, 12 capitole, 126 articole și anexe.

2. Informații privind conținutul tratatului

Obiectul și scopul tratatului: consolidarea cooperării economice dintre Părți; extinderea schimburilor comerciale bilaterale, prin dezvoltarea armonioasă a relațiilor comercial-economice dintre Părți; eliminarea obstacolelor și restricțiilor în calea comerțului cu bunuri și servicii; contribuirea, prin înlăturarea barierelor în calea comerțului, la dezvoltarea armonioasă și expansiunea comerțului mondial și crearea unor condiții de concurență echitabile în schimburile comerciale dintre Părți. Fiind un acord de liber schimb ambițios Acordul acoperă comerțul cu bunuri și servicii, drepturile de proprietate intelectuală, concurență, achizițiile publice, comerțul și dezvoltarea durabilă, comerțul electronic, precum și prevederile legale și orizontale.

Tratatele în vigoare pe care este menit să le implementeze, să le amendeze sau substituie: nu implică o astfel de necesitate.

Termenul de valabilitate, modul de încetare și prelungire a valabilității tratatului: Acordul va fi valabil pe termen nelimitat și va intra în vigoare în prima zi a celei de-a treia luni de la data la care cel puțin un stat EFTA și Republica Moldova și-au depus instrumentul de ratificare, acceptare sau aprobare la depozitar (Norvegia). Fiecare dintre Părți poate notifica în scris cealaltă Parte despre intenția sa de a denunța/înceta Acordul vizat. Retragerea intră în vigoare la șase luni de la data la care notificarea este primită de către depozitar.

Modul de amendare a tratatului: Părțile pot conveni, în scris, să efectueze amendamente la Acord, care vor fi parte integrantă al acestuia. Orice amendament la Acord va fi supus îndeplinirii procedurilor interne necesare pentru intrarea în vigoarea a Acordului. Orice amendament la Acord va intra în vigoare în prima zi a lunii următoare de la data notificării celeilalte Părți, care atestă faptul că procedurile interne necesare pentru intrarea în vigoare a Acordului au fost finalizate, sau la o altă dată când Părțile pot conveni. Totodată, capitolul 10 privind dispozițiile instituționale instituie un Comitet mixt, format din reprezentanți ai fiecărei părți, care să supravegheze și să administreze acordul și dezvoltarea ulterioară a acestuia.

B. Analiza de impact

1. Informații generale

Actualitatea tratatului: Acordul este unul modern, care pe lângă eliminarea taxelor vamale la importurile de produse industriale și acordarea concesiilor pentru accesul pe piață a produselor agricole, include și capitole care reglementează comerțul cu servicii, dreptul de stabilire,

comerțul electronic, achizițiile publice, dar și prevederi ce țin de comerț și dezvoltarea durabilă. Capitolul privind comerțul electronic, reprezintă o premieră pentru EFTA deoarece în acordurile similare EFTA nu includea anterior astfel de capitole (Republica Moldova deja având experiență în baza Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană).

La moment, EFTA are semnate 29 de Acorduri de comerț liber cu 40 de țări și teritorii din afara UE, precum Georgia, Ucraina, Turcia, Bosnia și Herțegovina, Albania, Serbia, Macedonia etc. Totodată, menționăm că, Republica Moldova deja aplică acorduri de comerț liber, precum: Acordul de comerț liber Republica Moldova – Republica Turcia; Acordul aprofundat și cuprinzător de comerț liber (DCFTA) Republica Moldova – Uniunea Europeană; Acordul de comerț liber dintre Republica Moldova și Statele membre CEFTA, etc. Adicional menționăm că, în cadrul Acordurilor respective, Părțile își confirmă drepturile și obligațiile existente între ele, în conformitate cu prevederile Acordului de la Marrakech privind constituirea Organizației Mondiale a Comerțului, încheiat la 15 aprilie 1994 (denumit în continuare „Acordul OMC”), prevederile Acordului GATT 1994, cât și prevederile Acordurilor sale succesoare și alte Acorduri multilaterale la care fac parte. Părțile, fără a prejudicia prevederile prezentului Acord, păstrează dreptul de a menține sau stabili uniuni vamale, zone de comerț liber sau alte acorduri cu țările terțe.

Scopul final al încheierii tratatului: Obiectivele principale ale Acordului EFTA sunt următoarele: (i) extinderea și dezvoltarea schimburilor comerciale (piața EFTA reprezintă o oportunitate considerabilă pentru categoriile de produse cu potențial de export); (ii) eliminarea restricțiilor în calea comerțului de bunuri (regimul actual cu țările EFTA este reprezentat de taxe foarte înalte pentru majoritatea produselor agricole); (iii) atragerea investițiilor și dezvoltarea investițiilor mixte (dezvoltarea comerțului cu servicii și dreptul la stabilire a afacerilor); (iv) valorificarea potențialului de cumulare diagonală a originii în cadrul altor ACL (UE, CEFTA, Turcia, Ucraina, Georgia). Acordul va oferi condiții oportune pentru exporturile produselor moldovenești și va încuraja mai multe companii din țările EFTA să investească în Republica Moldova.

Astfel, semnarea Acordului respectiv va deschide o serie de oportunități pentru crearea locurilor de muncă în diverse sectoare prioritare ale economiei moldovenești. Încheierea acestui Acord de liber schimb marchează o schimbare de reper în relațiile comercial economice dintre statele semnatare.

În același timp, prevederile tratatului vizează alocarea reciprocă a concesiilor în schimburile comerciale cu produse agricole și industriale, precum și oferirea reciprocă a concesiilor în schimburile comerciale din domeniul serviciilor și dreptul la stabilire. În contextul concesiilor oferte reciproc pentru accesul pe piață a produselor și serviciilor, Părțile s-au ghidat de prevederile Acordurilor OMC menționate supra, precum și cele privind Aplicarea Măsurilor Sanitare și Fitosanitare Barierele Tehnice în calea Comerțului, Acordul OMC privind aspectele drepturilor de proprietate intelectuală legate de comerț (denumit în continuare „Acordul TRIPS”). Totodată, Părțile mențin drepturile și obligațiile de a aplica măsuri de salvagardare în conformitate cu articolul XIX din GATT 1994 și Acordul OMC privind măsurile de Salvagardare.

Negocierile pe marginea Acordului de Comerț Liber dintre Republica Moldova și statele membre EFTA au fost lansate în anul 2021 (*Decretul Președintelui nr. 1686-VIII din 29.07.2020 privind desemnarea și împuternicirea delegației oficiale pentru negocierea proiectului Acordului de comerț liber între Republica Moldova și Statele membre EFTA (Confederația Elvețiană, Principatul Liechtenstein, Regatul Norvegiei și Islanda,*), având la bază declarația comună privind cooperarea economică semnată în anul 2017. În perioada martie 2021 - martie 2023, s-au desfășurat 5 runde de negocieri, și numeroase grupuri de lucru sectoriale, care au implicat practic toate instituțiile naționale.

Existența sau inexistența unor alte opțiuni alternative de reglementare decât tratatul: Nu există astfel de opțiuni.

Necesitatea încheierii unor tratate sau documente subsecvente, cum ar fi protocoalele de implementare, anexele, regulile și modul de aprobare și punere în aplicare a acestora: Disciplinile nu se interpretează astfel încât să prescrie sau să impună dispoziții de reglementare speciale privind punerea lor în aplicare.

Tratatele similare încheiate cu părți terțe sau dintre părți terțe, precum și analiza practicii existente și a impactului asupra acestora, fie părțile care sânt sau doresc să devină parte la un tratat multilateral, a căror practică ar putea fi urmată: Acordul de Asociere RM-UE.

Descrierea succintă a principalelor drepturi și obligații pe care le generează tratatul: extinderea schimburilor comerciale bilaterale, prin dezvoltarea armonioasă a relațiilor comercial-economice dintre Părți; eliminarea obstacolelor și restricțiilor în calea comerțului cu bunuri și servicii; contribuirea, prin înlăturarea barierelor în calea comerțului, la dezvoltarea armonioasă și expansiunea comerțului mondial și crearea unor condiții de concurență echitabile în schimburile comerciale dintre Părți. Fiind un acord de liber schimb comprehensiv Acordul acoperă comerțul cu bunuri și servicii, drepturile de proprietate intelectuală, concurență, achizițiile publice, comerțul și dezvoltarea durabilă, comerțul electronic, precum și prevederile legale și orizontale.

Modul de soluționare a disputelor sau inexistența unor astfel de prevederi: Procesul și etapele de soluționare a diferendelor sunt stipulate în Capitolul 11 al Acordului „Soluționarea Litigiilor” acestea fiind stabilite consecutiv și într-un mod clar în conformitate cu procedurile stabilite în Acordul OMC privind regulile și procedurile de soluționare a diferendelor.

Scopul teritorial al tratatului (teritoriul părților de aplicare a tratatului): Acordul de comerț liber între Republica Moldova și Statele membre a Asociației Europene de Liber Schimb EFTA (Islanda, Principatul Liechtenstein, Regatul Norvegiei și Confederația Elvețiană) reprezintă un tratat multilateral.

Eventuala urgență a punerii în vigoare a tratatului: Prevederile documentului nu implică o astfel de necesitate.

2. Aspectul politic, cultural și social.

Prevederile Acordului nu contravin politicii interne și externe promovate de Republica Moldova. De asemenea, prevederile Acordului nu relevă careva aspecte de impact cultural sau social.

3. Aspectul economic și de mediu.

Semnarea Acordului EFTA marchează o etapă istorică importantă pentru Republica Moldova în ceea ce privește consolidarea relațiilor comercial-economice cu țările europene și integrarea cu piețele europene, diversificarea și extinderea piețelor de export, precum și pentru experiența de negocieri a ACL-urilor.

Pornind de la structura exporturilor Republicii Moldova și ținând cont de poziția geografică avantajoasă, dar și de faptul că sunt state membre OMC și a Convenției cu privire la regulile de origine preferențiale pan-euro-mediteraneene (PEM), statele Membre EFTA pot deveni una din destinațiile importante la export pentru producătorii autohtoni de produse agroalimentare și industriale. Schimburile comerciale actuale între Elveția, Norvegia și Republica Moldova au loc în regim preferențial unilateral oferit în cadrul sistemului GSP, în timp ce regimul comercial

cu Islanda este în baza taxelor MFN din cadrul OMC, totuși ambele regimuri sunt reprezentate de taxe foarte înalte pentru majoritatea produselor agricole.

Profilul comercial și potențialul Elveției și Liechtenstein

În ceea ce privește importurile de mărfuri acestea sunt dominate de mașini, aparate și echipamente electrice, produse farmaceutice, instrumente și aparate optice, cazane etc. Pe partea exporturilor se evidențiază o concentrare excesivă pentru anumite categorii de produse i.e. cereale(67%), reziduuri alimentare etc. *Profilul tarifar al Elveției:* se aplică taxe vamale protecționiste și înalte și pot prevala 1000% din valoarea mărfurilor. Concesii tarifare acordate Republicii Moldova în cadrul ACL la următoarele categorii de produse (taxa avamală redusă sau 0%): *unele produse din carne; brânză și caș; miere naturală; unele plante vii/florii; legume uscate; nuci proaspete sau uscate; legume în stare proaspătă/refrigerate (tomate, ceapă, usturoi, praz, varză, conopidă, morcov, păstăi, porumb dulce) - sezonier; semințe oleaginoase (soia, rapiță, in, floarea soarelui); plante și părți de plante, semințe și fructe din speciile utilizate, în principal, în ulei de floarea soarelui și alte uleiuri; preparate din fructe și legume (conserve, gemuri, etc); sucuri din fructe și legume; condimente; unele ape minerale și băuturi nealcoolice; alcool etilic nedenaturat; tutunuri brute sau neprelucrate și unele produse din tutun etc.* Unele produse sensibile au fost liberalizate de către Elveția pentru Republica Moldova în premieră, precum sucul de mere, mierea, dar și unele tipuri de vin.

Profilul comercial și potențialul Norvegiei

Referitor la importuri, acestea sunt dominate de pește, crustacee, moluște (84%); instrumente și aparate optice etc. În cazul exporturilor este modest, astfel putem menționa îmbrăcăminte și accesorii (49%), lapte și produse lactate, cereale etc. Similar profilului tarifar al Elveției, Norvegia aplică taxe vamale înalte la import și pot prevala 1000%. Conform datelor ITC menționăm că există potențial major la exportul producției alcoolice, fructele, uleiurile ș.a. Concesii tarifare acordate Republicii Moldova la următoarele categorii de produse agricole (taxa vamală redusă sau 0%): *carne de bovine congelată; unt; miere naturală; legume, în stare proaspătă/refrigerate/uscate; struguri proaspeți și uscați; pepene verde; tutun și produse din tutun; vinuri din struguri; alcool etilic nedenaturat; porumb; soia; semințe de floarea soarelui și alte semințe și fructe oleaginoase; grăsimi și uleiuri și fracțiunile acestora; sucuri din fructe și legume etc.*

Profilul comercial și potențialul la export Islanda

Referitor la importuri, acestea sunt concentrate pe pește, crustacee, moluște (79%); preparate din carne, din pește sau din crustacee etc. În cazul exporturilor sunt dominate de băuturi alcoolice (75%), tutun și înlocuitori de tutun etc. Referitor la profilul tarifar al Islandei, ca și în cazul Elveției și Norvegiei se aplică taxe vamale înalte (produse de origine animalieră 460%, pentru lactate – 574%, fructe și legume – 470%, cereale -407% etc.). Pe partea potențialului de export pe piața islandeză cel mai mare potențial este pentru produsele alcoolice, fructe ș.a. *Concesii tarifare acordate Republicii Moldova la următoarele categorii de produse agricole (taxa vamală redusă sau 0%): animale vii; salată verde; castraveți și cornișoni, în stare proaspătă sau refrigerate; legume cu păstăi, în stare proaspătă sau refrigerate alte legume, în stare proaspătă/refrigerată/înghețată/uscate; fructe comestibile și nuci (mere, pere, caise, etc); cafea; ceai; cereale; produse ale morăritului; semințe și fructe oleaginoase; grăsimi vegetale și animale; produse de patiserie, gemuri; sucuri etc.*

Beneficii directe vizează în mod special creșterea exporturilor și diversificarea piețelor de export al Republicii Moldova. Comerțul dintre Părți a crescut exponențial în ultimii zece ani. Potrivit datelor prezentate de Biroul Național de Statistică, valoarea schimburilor comerciale între Republica Moldova și țările EFTA pe parcursul anului 2022 a constituit circa 122,84 mln. dolari SUA, reprezentând astfel circa 0,9% din totalul schimburilor comerciale realizate

de către Republica Moldova în perioada de referință. Totodată, în comparație cu anul 2021, suma schimburilor comerciale RM-EFTA indică un trend negativ, astfel încât aceasta a scăzut cu 29,89%. Exporturile produselor moldovenești pe piața țărilor EFTA, pe parcursul anului 2022 au atins o valoare de 66,70 mln. dolari SUA, pe când importurile au atins o valoare de 56,14 mln. dolari SUA. Astfel, Republica Moldova a înregistrat o balanță comercială pozitivă, în valoare de 10,54 mln. dolari SUA. Totodată, dintre toate statele membre EFTA, cel mai mare volum a schimburilor comerciale a Republicii Moldova se atestă cu Elveția și Norvegia.

Beneficiile indirecte vizează bunăstarea populației și agenților economic autohtoni orientați spre export. Totodată, reducerea taxelor vamale la importul produselor din țările EFTA oferă posibilitatea diversificării coșului de consum prin accesul populației la produse calitative la un preș mai avantajos. Acordul va contribui la diversificarea comerțului dintre țările semnatare și promovarea cooperării domeniile de interes comun pe baza egalității, avantajului reciproc, non-discriminării precum și a unui echilibru între drepturi și obligații. Mai mult ca atât, Părțile pot conveni, de comun acord, asupra extinderii Acordului, prin completarea acestuia, în dependență de evoluția procesului de implementare a acestuia.

4. Aspectul normativ

Compatibilitatea tratatului cu prevederile Constituției Republicii Moldova: Acordul este compatibil cu prevederile Constituției Republicii Moldova.

Compatibilitatea tratatului cu Carta ONU, cu alte tratate în vigoare pentru Republica Moldova, cu angajamentele Republicii Moldova asumate la nivel internațional și regional: Acordul este compatibil cu Carta ONU. Tratatul în cauză corespunde tuturor exigențelor tratatelor internaționale și nu vine în contradicție cu tratatele internaționale și regionale la care Republica Moldova este parte.

Compatibilitatea tratatului cu legislația Uniunii Europene: Acordul este compatibil cu legislația UE. Mai mult ca atât dispozițiile acordului aliniază cu alte acorduri comerciale semnate de Regatul Unit, cu o structură similară precum cel cu UE.

Existența actelor normative interne care necesită a fi aduse în concordanță cu prevederile tratatului, cu indicarea expresă a actelor normative și prevederilor acestora care urmează a fi modificate, completate sau abrogate: nu implică o astfel de necesitate.

5. Aspectul instituțional și organizatoric

Capitolul 10 din Acord conține prevederi instituționale și stipulează crearea Comitetului Mixt care va fi responsabil de administrarea Acordului și asigurarea punerii în aplicare eficientă a dispozițiilor acestuia. Republica Moldova va fi reprezentată de către oficialii săi superiori (reprezentanți cu funcții de conducere) în cadrul acestui Comitet. Comitetul Mixt este responsabil de administrarea Acordului și va asigura punerea în aplicare eficientă a dispozițiilor acestuia.

6. Aspectul financiar

Acordul nu va implica angajamente financiare din partea Republicii Moldova și nici cheltuieli suplimentare privind implementarea acestuia. Impactul liberalizării pieței pentru produsele originare din EFTA este unul neînsemnat asupra veniturilor bugetului de stat, precum și asupra producătorilor naționali, ținând cont volumul și profilul tarifar al acestora.

7. Aspectul temporar

Conform art. 12.4 din Acord, „Durata și Denunțarea” specifică posibilitatea Părților despre denunțarea Acordului. Denunțarea va intra în vigoare în prima zi a lunii a șasea de la data

notificării celeilalte Părți. Tratatul nu implică careva obligații care ar putea rămâne în vigoare după stingerea tratatului.

C. Analiza oportunității ratificării Acordului

Data și locul semnării/aprobării tratatului: În temeiul Decretului Președintelui nr.973-IX din 20 iunie 2023, la 27 iunie curent, la Schaan, Liechtenstein a fost semnat Acordul de liber schimb dintre Republica Moldova și țările membre EFTA.

Data intrării în vigoare pe plan internațional, în cazul tratatelor multilaterale, sau condițiile necesare pentru intrarea în vigoare pe plan internațional: Acordul va fi valabil pe termen nelimitat și va intra în vigoare în prima zi a celei de-a treia luni de la data la care cel puțin un stat EFTA și Republica Moldova și-au depus instrumentul de ratificare, acceptare sau aprobare la depozitar (Norvegia). Fiecare dintre Părți poate notifica în scris cealaltă Parte despre intenția sa de a denunța/înceta Acordul vizat. Retragerea intră în vigoare la șase luni de la data la care notificarea este primită de către depozitar.

Prevederile privind necesitatea și modalitatea îndeplinirii procedurilor interne necesare pentru intrarea în vigoare: Necesitatea parcurgerii procedurilor interne de ratificare conform prevederilor Hotărârii Guvernului nr.442/2015 pentru aprobarea Regulamentului privind mecanismul de încheiere, aplicare și încetare a tratatelor internaționale.

Oportunitatea formulării, scopul și conținutul rezervelor sau declarațiilor la un tratat multilateral: Nu există astfel de prevederi.

Existenta unor eventuale rezerve ale altor părți la tratat care ar putea afecta aplicarea acestuia: Nu există astfel de prevederi.

Termenul de valabilitate a tratatului: perioadă nedeterminată.

Reieșind din cele expuse, Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării consideră oportună ratificarea *Acordului de comerț liber între Republica Moldova și statele membre EFTA (Islanda, Principatul Liechtenstein, Regatul Norvegiei și Confederația Elvețiană), semnat la 27 iunie 2023 la Schaan (Principatul Liechtenstein).*

Secretar de Stat

Viorel GARAZ